

Forrás: Zeneakadémia

Liszt Ferenc téri álom

Liszt Ferenc születésnapján, október 22-én nyílik meg a Zeneakadémia Liszt Ferenc téri, felújított épülete. Mihalovich Ödön óta nem volt ilyen volumenű beruházás az iskola életében, és az sem túlzás, hogy ezzel új fejezet kezdődik. A több éven át tartó rekonstrukció időszakában belsőleg is újjászületett az intézmény, ami újabb kapukat nyit az oktatás és a kulturális misszió terén.

❖ Várkonyi Tamás

Amikor Batta András 2002-ben rektorhelyettes lett, és felmérte a Zeneakadémia állapotát, drámai különbségeket tapasztalt a magas szintű szakmai munka, a Zeneakadémia infrastruktúrája, valamint a magyar és nemzetközi zenei életben betöltött szerepe között. Amikor szóba került, hogy megpályázná a rektori posztot, arra gondolt:

vagy alapjaiban kell újraépíteni sok mindent, vagy nem érdemes hozzáfogni. Az infrastruktúra korszerűsítésének a kulcsát a főépület felújítása jelentette. Ez a korábbi vezetések előtt is célként lebegett; a Zeneakadémia Baráti Köre is azért jött létre az 1990-es évek végén, hogy az intézmény megújulását magánadományok révén elősegítse. Az ezredforduló táján ennek fontos részeként rendeztek fundraising koncerteket Londonban, zeneakadémiai növendékek közreműködésével, a legfelső arisztokrata körök előtt. Charles herceg kifejezetten barátságosan viszonyult a projekthez, a kezdeményezés másik lelke Lady Solti volt, illetve az akkori angol nagykövét. Ezek az akciók azonban nem lehettek sikeresek, mert fundraising alapon ekkora össze-

CSONKA ANDRÁS: HAGYOMÁNY ÉS INNOVÁCIÓ

„Ez a két címszó határozza meg a koncertszervezési elveinket, de akár a Zeneakadémia általános vezérével is lehetne” – mondja Csonka András kulturális igazgató, a koncertszervezési tevékenység vezetője. Úgy véli, a műfaj jellegéből adódóan a standardtól nemigen lehet eltérni, a patinás helyszín kötelez. A Zeneakadémia nagytermében régebben rengetegszer szólt kamarazene, de ez a műfaj

kiszorult a koncertteremből, a közönség jobban szereti a szimfonikus esteket. „Mi szeretnénk ezt a trendet megfordítani – mondja –, és kamaraműsoroknak helyet adni; erre predesztinálja a Nagytermet akusztikája, intimitása, mérete is. A szimfonikus repertoárt főleg az itt koncertező zenekarok fogják megszólaltatni, köztük a rezidens zenekar, a Concerto Budapest, mellyel közösen tudunk műsort tervezni. Szeretnénk a zenekarhoz érkező szólólistákat megnyerni kamaraesetek és sok esetben mesterkurzus megtartására is. Főleg tematikus sorozatokban gondolkodunk. A Fekete-fehér színei, az Anda Géza Fesztivál a zongorát állítja a középpontba, egyebek mellett tanárok és tanítványaik közös koncertjeivel. Akár három generációt is átfogva, ahogyan például a Ránki család koncertje október 27-én, de Fischer Annie születésének 100. évfordulójára és Bogányi Gergelynek is tervezünk sorozatot. A Kamarazene Nagyteremre elnevezésű sorozat mellett az Élesben egy-egy tanszék kimagasló képviselőire fókuszál – a saját erő, a saját tehetségek színpadra állításával.

A kisterem operajátszásra alkalmas, modern színpadtechnikával felszerelt helyként várja a produciókat és a közönséget, először saját szervezésű és rendezésű operaelőadással, A varázsfuvalával. Együttműködést kötöttünk a Magyar Állami Operaházzal, így 2014 februárjában a dalszínház erre a színpadra tervezett különleges Mozart-előadásait élvezhetjük. Ebben a teremben tartjuk majd az operavizsgákat is, amelyek közül a legsikeresebbeket szeretnénk műsoron tartani, sőt operafesztivált is tervezünk, amelyre más zeneművészeti egyetemek előadásait is meghívtuk. Ami az innovációt illeti: mindemellett meg kell felelni a mai koncertszervezés követelményeinek, elvárásainak is. Nem lehet úgy tenni, mint régen, hogy beleírjuk egy zöld könyvbe, mikor ki jön, és lesz, ami lesz. Tudatos műsorszervezésre van szükség, és minden olyan eszközre, amivel a fiatalokat meg tudják szólítani, amivel a közönségbázis bővíthető, amivel el lehet térni a hagyományos koncerttípusoktól – például a Liszt Ferenc téri épület eddig koncertezésre nem használt tereit is igénybe véve. A Zeneakadémia helyzeti előnye, hogy a város szívében található, ahol rengeteg fiatal fordul meg. Késő esti koncertekben is gondolkodunk, szem előtt tartva a fiatalok szórakozási szokásait. Nem is feltétlenül koncerttermi programokról van szó, hanem kisebb terekben rendezendő zenélésekről, ahol akár egy pohár itallal a kezükben szívhathják magukba az értékes kultúrát. Tudom, hogy a Zeneakadémiával kapcsolatban ez sokak szemében szentségtörés, de nyitni kell. A fiatal, kisiskolás korosztálynak szóló programjainkat hétvégeken szeretnénk rendezni, és ezekhez hasznosítani kívánjuk a Zeneakadémia berkeiben folyó pedagógiai műhelymunkát. Ezen a téren sem hagyományos családi koncerteket tervezünk, hanem egyfajta zenei gyermekmegőrzőt, ahová a szülők leadhatják a csemetéiket, a gyerekek is sokkal szabadabban viselkednek a távollétükben, ők pedig szabadon el tudnak tölteni két órát a városban.”

get képtelenség összegyűjteni Magyarországon. Ekkor vált nyilvánvalóvá Batta András számára, hogy az államnak kell döntő szerepet játszani. Következett három év, a tapogatózás és előkészítés ideje, amikor azt mérték fel, honnan lehetne a szükséges összeget előteremteni. Így jött a gondolat, hogy abból a több ezermilliárdos Európai Unió alapból, amiből Magyarország 2007 és 2013 között részesült, a Zeneakadémia is kapjon egy szeletet.

A hely szelleme

„A Liszt Ferenc téri épület azért volt fontos számomra, mert sokkal több mint épület – mondja Batta András. – Ez reprezentálja a Zeneakadémiát, a páratlanul gazdag, százharminc éves múltat, a magyar zenekultúra szellemi bölcsőjét. Az épület a maga titkos programjával – mint azt Raffay Endre művészettörténész feltárta – a dionüszoszi világból vezet át az apollói világba. Olyan, mint egy zarándokhely, mint a művészet szentélye. Tíz évvel ezelőtt azt gondoltam, hogy a főépület nélkül félkarú óriások vagyunk, és ezt ma is megerősíthetem. A felújítás alatt, mint a szabadjára eresztett nyáj, különböző helyeken húztuk ki ezt az időszakot, nem tudtuk magunkat egyetlen pillanatra sűrítve reprezentálni a külvilág számára. Ez alatt azt értem, hogy korábban bármilyen náció szülötte lépett is be a

Liszt Ferenc téri épületbe, egy perc múlva tudta, hol van: megérezte a hely szellemét, a múlt levegőjét, egyediségét, Bartókot, Kodály és Dohnányit. Időközben kialakult bennünk egy olyan koncepció, miszerint a főépület felújítása alatt szükségünk lehet ideiglenes épületre. Később módosítottuk ezt az elképzelést, és olyan állandó épületet vizionáltunk, ami mást tud, mint a Liszt Ferenc téri. Így épült újjá a Ligeti Györgyről elnevezett Wesselényi utcai épület. Az infrastruktúra olyan mértékben fejlődött, hogy újabb ajtókat nyitott meg előttünk: orgona-felújítás, rezidens zenekari rendszer, koncertszervezés – de ezekről később.”

Egy fejezet lezárul

Szinte valószerűtlen, hogy egy ekkora projekt megvalósuljon a mai világban, hiszen nehéz pénzhez jutni, nehéz a pénzt helyesen elkölteni, a bürokrácia és sok más is nehezíti az előre jutást – véli a rektor. „A felújítási-megújítási projekt kiállta az idők próbáját, hiszen 2007-ben jutottunk hozzá a támogatáshoz, és 2010-ben kormányváltás történt, de mindkét kormány magáénak érezte az ügyet. Az előző

Fotás: Zeneakadémia

SZABÓ STEIN IMRE: SZINTÉZISRE TÖREKEDVE

„Be kell vallanom, amikor rektor úr felkért, hogy legyek a Kommunikációs, Marketing és Médiatartalom-fejlesztési Igazgatóság vezetője, még nem tudtam, milyen ősi nagy fába vágom a fejszémét.”

Patina és progresszió

„Azzal tisztában voltam, hogy már létező elemek összerakásával megszülető új, integráns egység egészen más tulajdonságokkal bír, mint a részek összege. A világszínvonalú oktatás és az új elemként bekerülő koncertszervezés összekapcsolása is ezt a tételt bizonyítja. Ráadásul a Zeneakadémia sokarcú intézmény, hozzá tartozik a Kecskeméti Kodály Intézet, a Liszt Múzeum, a Kodály Múzeum, a Bartók Konzervatórium és még számos fontos intézmény. Ennek az entitásnak komoly esztétikai és akár filozófiai síkja van, de nekünk mindezt gyakorlati síkra kell lefordítanunk, s rögtön mindent egy dimenzióval feljebb kell látnunk. Épp hogy a szükséges közbeszerzések előkészítéséig jutottunk már, szimultán azon kellett gondolkodnunk, milyen kiadványstruktúrát, vizuális aurát, médiastratégiát szánunk az intézménynek. Első lépésként ki kellett találni, hogy az egyetem és a koncertközpont egyesítésével létrejövő szintézisnek hogyan lehet olyan arculatot adni, hogy az a Liszt Ferencig visszanyúló 138 éves múltat, a főépület többérté szimbolikáját hordozni tudja, továbbá tükrözze az élő hagyományt, a Liszt Ferenc-i progressziót. Ugyanis már a kreatív gondolkodás is a patina és a progresszió közötti izgalmas feszültségen alapult.”

Kiadványstruktúra és médiaháló

A kiadványstruktúra élén a letisztult, de igen elegáns **koncertmagazin** áll, amely újszerű műfajával egyszerre magazin és egyszerre koncertműsor – interjúkkal, portrékkal, esszékkel. Újdonság lesz az is, hogy az illusztratív képek arányát visszaszorítva a társművészeteknek ad helyet, például a kortárs fotóművészetnek vagy más kortárs képzőművészeti alkotásoknak. Az első lapszám az október–decemberi időszakot fogja át, majd a novemberben megjelenő második szám 2014 első félévének programjaihoz kapcsolódik, azt követően félévente jelenik meg, és ingyenes lesz. Vajon hol volna lehetséges még, hogy a magazin szerzői gárdája túlnyomórészt a „honi”, egyetemi polgárság köréből kerüljön ki? A **havi műsornaptár** inkább a „Kennereknek”, a rendszeres koncertlátogatóknak szól, zsebre tehető, csak a legfontosabb információkat közli, ez a kiadványstruktúrának az „avantgárd” darabja. Egyszerűen letéphető, purista, száz százalékgig újrahasznosított papírra nyomott. Hangsúlyos kiadvány lesz az egyesítés műsorfüzet, amelyet saját rendezésű és közös rendezésű produkciókra bocsátanak ki. Ebben nem fotók, hanem egyéni grafika jelenik meg, valamint megszüntetik a zörgős, csúszos papír jelentette veszélyeket. A benne helyet kapó, kitűnő szerzők által jegyzett szövegeket esszéisztikusra tervezik, amelyek saját látásmódot jelenítenek meg, a hallgató sokrétű tájékoztatását szolgálva.

Kiemelt szerep jut a megújult **honlapnak**, hiszen virtuálisan ezzel lép ki az intézmény a világ színe elé. Letisztult és progresszív arculat jellemzi, és szintén tükrözi azt az integráns egységet, amit a Zeneakadémia mint összefoglaló név jelent. „Reményeink szerint ez a honlap a legnagyobb egyetemek és koncertközpontok között világvizonylatban is az élvonalban helyezkedik el megjelenésében, gyorsaságban, végiggondoltságában – folytatja Szabó Stein Imre. – Amikor progressziót emlegetünk, joggal hivatkozhatunk Liszt Ferencre, hiszen ő, a szinte mindenre reflektálni kész zsenialitásával a legkülönbözőbb ele-

meket, jelenségeket volt képes akár a művészetébe, akár annak „mel-léktermékeibe” integrálni; mellesleg megteremtette a zenei show-biz-niszt és sztárkultuszt. A progresszió egyébként már a Liszt Ferenc téri épületbe is be volt kódolva, hiszen 1907-ben nem neoklasszicista stílus-ban, hanem az akkori sajátosan magyar és európai szecessziós stílusban épült meg. Ráadásul, ahogy én látom, motívumaival nemcsak a műkénéi kultúrát, hanem a minőségi kultúrát idézi, tehát még régebbi korra nyúl vissza, ősi, többretegű szimbolikát jelenítve meg.”

Stratégiailag központi jelentőségű a médiakapcsolati háló kialakítása. Szabó Stein Imre korábban a Művészetek Palotája kommunikációs stratégiai főtanácsadójaként kísérletezte azt ki, hogyan lehet magas kulturális tematikával, a szűkebb értelemben vett kulturális szaksajtóból kimozdulva – de nem anélkül –, a nagy, véleményformáló médiumok bevonásával radikálisan bővíteni az érdeklődők körét. Mint fogalmaz, a szent küzdelem része, hogy elhitessék a tévénézőkkel, rádió-hallgatókkal, az olvasóval: minden, ami a Zeneakadémián történik, a lehető legérdekesebb téma. „Miközben a nagy médiumok érdekes, de nagymértékben zagyva tartalmakat is zúdítanak az emberekre, addig nekünk meg kell próbálnunk ezeknek a milliók által figyelt médiumoknak a tematikájává tenni a Zeneakadémiát; mindeközben óvni kell azokat az értékeket, amelyeket akár egy fellépő művész, akár a Zeneakadémia jelent. El kell hitetünk azt, hogy ez a hagyomány élő, izgalmas dolog, és hogy pótolhatatlan veszteség nem megjelenni egy jelentős koncerten. Nagy kihívást jelent sérülés nélkül lehozni az absztrakció szintjéről az élet szintjére az intézmény által képviselt értékeket. Ha ezt sikerül elérnünk, akkor egészen más dimenzióba kerül a Zeneakadémia a kulturális térben, a szociológiai térben, az ország terében, Európa terében.”

Világmarkát építenek

A tervek szerint 2014 szeptemberére állhat üzembe a tíz HD-kamerából álló felvételi struktúra a Zeneakadémia nagytermében, és természetesen a hangfelvételi eszközök is világszínvonalúak lesznek. A helyszín televíziós műsorok gyártására is alkalmas helyként működik majd. A kommunikációs és médiatartalom-fejlesztési igazgató elképzelései szerint – nevéhez fűződik a Műpa 2011-ben indult televíziós és rádiós műsorfolyamának kidolgozása és szakmai vezetése – ezzel a felvételi technológiával, illetve a megfelelő rendezői és kreatív erők bevonásával akár Mezzo-szintű high-tech felvételek készülhetnek, de nemcsak koncertfelvételek, hanem olyan műsorok is, amelyek összetettebbek, cselekményesek. Ha ez elindul, az komoly imázs-erősítést jelent, aminek a babérjai nemzetközi szinten is learthatók.

„A kezdetektől világgóssá vált számomra, hogy világbrandet építünk – folytatja Szabó Stein Imre. – Természetesen az egyetem eddig is létezett, és világmárka is volt a maga nemében, de a koncertközpont új elem ebben az entitásban. Hiszem, hogy maga az épület, a rekonstrukciónak és a fejlesztésnek köszönhetően Európa egyik legkomolyabb koncertjászó helyszínévé válhat. A nagy hagyományú egyetemi oktatás ezzel az új szegmessel párosulva speciális erőteret hoz létre, és ez a kettő, így együtt elsőként jelenik meg. A feladat óriási, az eszközeink szerények, a koncertközpont programjaira jutó összeg nem túl magas, de az biztos, hogy a felénk irányuló elvárások egy világbrand felé irányuló elvárások. Az október 22-i nemzetközi sajtótájékoztató-meghívóra visszaigazolók listáján az európai arisztokrácia illusztris személyiségei, nagy vezető kulturális intézmények vezetői szerepelnek, valamint kiterjedt nemzetközi diplomáciai kar, illetve világhírű művészek, népes nemzetközi újságírócsapat. Félreértés ne essék, nem turista-látványosságot szeretnénk, hanem azt, ha minden korosztály és minden társadalmi réteg megérténél, hogy a Liszt Ferenc téren páratlan aurájú hely született újjá, amely nemcsak a zene tempoma, hanem a művészet, a kultúra, az élet szakrális helye.”

kormány tette lehetővé, hogy majdnem 12 milliárdos büdzsével gazdálkodhassunk, de a jelenlegi kormány szintén rendkívül nagyvonalúan a zsebébe nyúlt, amikor kétmilliárd forintot kaptunk a projekt befejezéséhez, például az építkezésen kívüli költségek fedezésére, a színpadtechnika, stúdiótechnika kiépítésére, a hangszerpark karbantartására, megújítására. Olyan fejlesztésekhez jutott a Zeneakadémia, amihez eddigi történetében még soha. Minden okom megvan az elégedettségre: az egész olyan, mint egy álom, mint egy mese: amit elterveztem, megvalósult. Ami nem egészen úgy zajlott, ahogyan elterveztem, az az időfaktorral kapcsolatos. 2004-ben még naivan arra gondoltam, hogy a felújítási munkálatok 2007-re befejeződnek, aztán 2011 tűnt lehetséges határidőnek, a Liszt-bicentenáriumi is jó alkalomnak bizonyult volna az átadásra. A munkálatok ideje végül sokkal hosszabb lett, mint kezdetben gondoltam, de visszatekintve – ismerve a közbeszerzési eljárások bonyolultságát, a szabályok, az engedélyek átfutási idejét, nem beszélve a sok más tényezőről – csodálatos dolog, hogy mára elkészült a felújított főépület. Nem kevés türelemre és állhatatosságra volt szükség, a két rektori ciklusom éppen elegendő ennek a projektnek a végigviteléhez, hiszen abban a pillanatban, hogy kilenc éve elfoglaltam ezt a posztot, már ezen dolgoztam, és alig egy héttel rektori megbízatásom lejártá előtt adjuk át az épületet. Ugyanakkor nem fejeződik be a projekt, mert ez a projekt sosem tud befejeződni, egy fejezet azonban lezárul. Mindazt, amit ez a hatalmas vállalkozás lehetővé tesz, a következő időszakban kell megvalósítani.”

Minden ajtót ki kell nyitni

Azok a bizonyos új ajtók több irányba nyílnak. Az egyik a kettős intézmény felé vezető útra visz: a Zeneakadémia oktatási és kulturális misszióra is alkalmassá vált, és ezt az alapító okiratában is demonstrálni fogja, mint Liszt Ferenc Zeneművészeti és Zenetudományi Egyetem és Koncertközpont. Oktatás és koncertszervezés a világ számos egyetemén kapcsolódott össze. Amerikában, a házi együttesek jóvoltából, minden campuson gazdag kulturális, azon belül koncertélet színesíti a hétköznapokat. Olyan hely azonban már jóval kevesebb található a világon, ahol professzionális hangversenyélet zajlik, tehát az oktatás mellett saját és befogadott koncerteket egyaránt rendeznek. A Carnegie Hallnak nincs egyeteme és a Yale Egyetemnek nincs Carnegie Hallja, a mi esetünk azonban olyan, mint ha a Yale-t és a Carnegie Hallt egyesítenénk – fogalmaz Batta András. A torontói Royal Conservatory of Music példáját említi: ebben az intézményben áll a város nemrég átadott, legszebb koncertterme, a koncertéletbe erősen bevonják az oktatást is. „A magyar származású rektor, Peter Simon húsz évig dolgozott ezen a projekten – amin én »csak« tíz évig –, hasonló víziója volt, jóban is vagyok vele, az ő elképzelései erősen hatottak rám. A mi lehetőségeink azonban még az övéknél is számosabbak, hiszen a Zeneakadémia nagyterme a világ legjobb koncerttermeinek

LAKATOS GERGELY: LÁTHATATLAN KORSZERŰSÉG

Lakatos Gergely eddigi élete körülbelül egynegyedét szentelte a Liszt Ferenc téri épület ügyének. Jelenleg az intézmény főmérnöke, a rekonstrukciós projekt műszaki vezetője. Alapvetően koordinátor szerepről van szó, hiszen a Zeneakadémia igényeit kell képviselnie a felújításban közreműködő kollégái előtt – minden irányban, beleértve a közreműködő szakértőket, a tervezőket, a hatóságokat, a kivitelezőket. „Nagy általánosságban azt szerettük volna, és ezt az igényt kellett nekem műszaki nyelvre lefordítani, ha az épület azon tulajdonságai, amelyek miatt kiemelkedően értékesnek tartjuk, változatlanok maradnak – mondja. – Például a nagyterem esetében a páratlan akusztika ne sérüljön. A tanterem megfelelő alapterületi adottságai mellett szükségessé vált ezek hangszigetelése. Mindenki tisztában van az épület műemléki, örökségvédelmi adottságaival, ugyanakkor a munkák előrehaladtával egyre világosabban megfogalmazódott az igény, hogy a 21. századi korszerű technológiákat ne csak befogadni tudja a ház, hanem képes legyen elősegíteni ezeknek a minél aktívabb és minél kevésbé látható üzemeltetését, igénybe vételét is. A hagyomány–innováció, illetve patina–progresszió kettőssége a mi területünkre is igaz: ha hagyomány alatt az épített örökségeink iránt érzett feltétlen tiszteletet és alázatot értjük, akkor a hagyományt csak úgy lehet tiszteletben tartani, ha az új technológiákat innovatív módon építjük be a házba, és ez igaz kell, hogy legyen az épület üzemeltetésére is.” A műszaki üzemeltetés terén korábban sajnos rossz hagyományokkal

rendelkezett a Zeneakadémia. Például: az épület 1907-es átadását követően szuperlatívuszokban beszéltek a nagyterem hatalmas, a cég büszkeségét jelentő Voit-orgonájáról. A húszas években azonban egyre többször lehetett elégedetlen hangokat hallani a hangszerrel kapcsolatban. Az utóbbi időben került napvilágra egy olyan irattári anyag, amiből kiderül, hogy a Zeneakadémia valakit ugyan megbízott az orgona karbantartásával, de ezzel a személlyel pár év múlva az együttműködés megszakadt. Az 1910-es évek végén és az 1920-as évek

elején jelentkező egyre gyakoribb és súlyosabb problémák vezettek a hangszer többszöri átépítéséhez, majd 1967-es lebontásához. A folyamatos helyhiány miatt egyre több ad hoc jellegű beépítés, ráépítés is történt a házban. Ennek első, jól látható jeleként szüntették meg a kisterem zenekari árkat, később a zsinórpadlását. Az első beépítéseket–ráépítéseket követően – a nagyobb sérülés nélkül átvészelt második világháború után – került sor néhány, feltételezhetően ideológiai-esztétikai jellegű átalakításra, amelynek keretében elfedték a nagy- és kisterem gazdag és különleges, egymást kiegészítő összhangban megalkotott díszítőfestését. Az 1990-es évek közepén beépítették az egyik belső udvart, és zenekari hangolót alakítottak ki. Talán ez volt a pont a felkiáltójel alá, hogy ezt így folytatni nem szabad, hanem egy-egy koncepció szerint helyre kell állítani az épület építészeti és alrajzi egységét. Ugyanakkor az utókor nagy szerencséje, hogy az üzemeltetési hiányosságok nem hagytak helyrehozhatatlan nyomokat.

egyike. Az intézmény koncertrendező részlege nonprofit szervezetként működik majd, az egyetem pedig költségvetési szervként.” A szervezeti átalakulás eredményeként a Concerto Budapest rezidens zenekarként vesz részt az oktatásban (lásd interjúnkat Batta Andrásal a Gramofon 2012 nyári számában, illetve a Concerto Budapesttel foglalkozó, azóta megjelent cikkeinket. A nagyterem Voit-orgonáját is visszaállítják eredeti állapotába (erről Fassang László beszélt a Gramofon 2012 téli számában).

A hungarikum globalizálása

A rektor elképzelései szerint a zenei versenyek rendezésének is a Zeneakadémia feladatkörébe kell tartozniuk, hiszen a tehetséggondozás, a tehetségek felfedezése és promotálása egyaránt komoly szakmai felkészültséget igényel. Az impresszáriós tevékenység mellett Batta András szeretné szorosabbra fűzni a szálakat külföldi zenei egyetemek együtteseivel is, egyáltalán: nemzetközivé tenni a Zeneakadémiát. A külföldi hallgatók száma jelenleg 20 százalék körül mozog az összlétszámhoz képest, amiben a magyarországi egyetemek közül csak a Semmelweis Egyetem jár a Zeneakadémia előtt. Az egyetem célja ezt a számot emelni, valamint – bármilyen gazdag is a mesterkurzus-kínálat – minél több külföldi professzort tudni az

állandó tanári karban. „Azért van nagy hírünk, mert csodálatos muzsikuskok végeztek itt; bárhova megyünk, ha ki-ejtjük azt a szót, hogy Zeneakadémia, akkor a legtöbbszörnek ez egyet jelent Fischer Annie-val, Reiner Frigyessel, Cziffra Györggyel, Solti Györggyel – mondja Batta András. – Azt azonban kevesen tudják, hogy a jelenlegi Zeneakadémia is nagyon jó, noha azt mindenki látja, hogy

Rétegek és kábelek

„A kisterem zenekari árka napjainkban csak úgy építhető vissza, ha a többfunkciós működést lehetővé tevő, támogató gépészettel egészítjük ki – folytatja Lakatos Gergely. – Lehet például hangversenyhez előszínpad, a nézőtérrel nagyjából egy szintben elhelyezkedő, a barokk hagyományokhoz illeszkedő elrendezés, vagy a Verdi munkásságát követő időkben kialakult mélyebb zenekari árok, ami az előszínpad szintje alatt helyezkedik el mintegy két méterrel. A kisterem színpadának alapterülete alig több mint ötven négyzetméter, ezért aktív felsőgépészetre van szükség, komoly díszlethúzó berendezésekkel. Bizonyos szempontból a nagytermet is érinti a színpadtechnika. A rekonstrukció előtti utolsó időkben már olyan méreteket öltött a hang- és képfelvételek iránti igény, hogy a mikrofon-függesztések valóságos pókhálórendszere terebélyesedett a színpad fölött. Ezt gépesítjük, tehát a használaton kívüli berendezések felhúzhatók lesznek, láthatatlanná téve a modern hangfelvételi technikát. A televíziós közvetítésekhez, műsorok gyártásához távvezérelhető kamerapozíciókat alakítunk ki, amelyek a lehető legkevésbé zavarják a nézőtérben ülők koncertélményét. Szintén évtizedekig megoldatlan probléma maradt az épület világítástechnikája, amely az 1907-es átadás idején 120 voltos egyenáramú, mai szemmel kezdetleges villamossági hálózatra épült. Az üzemeltetők elég hamar szembesültek a világítás elégtelenségével, és komoly problémákat okozott a színpad megvilágítása; ezt az előadók felett kifeszített drótkötelekre függesztett világítótestekkel próbálták megoldani. Ezzel kapcsolatban is arra törekedtünk, hogy minél kevésbé zavaró, de hatékony, a koncertélmény szolgálatába állítható világítási pozíciókat alakítsunk ki, ugyanakkor az épület

műemlék jellegét is tiszteletben tartjuk. Egy ilyen épület ma már nem tud megenni a modern információtechnika nélkül sem. Több mint 132 kilométernyi informatikai kábel került be a házba, olyan strukturált hálózat, amelyen többek között – a telekommunikáción túlmenően – a hangversenyek lebonyolításához kapcsolódó kommunikáció zajlik, de ellátja az irodai igényeket is, a teljes épületfelügyeleti rendszert, valamint belső kamerák képeit továbbítja. Mivel az épület befogadóképessége jócskán meghaladja az ezer főt, e létszám felett pedig szigorú tűzvédelmi és egyéb biztonsági előírások lépnek életbe, az ezen követelményeknek megfelelő berendezéseket is be kellett építeni, például tűzjelzőket, füstérzékelőket, füstmentesítőket – függetlenül attól, hogy több mint százéves, kiemelt jelentőségű műemlékről van szó.”

A főmérnöktől megtudjuk azt is, hogy a tervezés, előkészítés során körülbelül 35–40 szakember dolgozott együtt a különböző szakágak képviselőiben – a tartószerkezeti, épületgépészeti, villamossági tervezőtől a művészettörténészig, restaurátorig, belsőépítészig. A munkálatokat előkészítendő számos tanulmány és történeti kutatás készült az elmúlt években, amelyeket a restaurátorok fizikai kutatásai egészítettek ki. Például mindkét hangversenyteremben, az előcsarnokokban, a közönségforgalmi tereken, számos fal- és nyílászáró felületen pontos festékréteg-kutatásokat végeztek, így felszínre került az eredeti színhasználat, az eredeti felületképzés, és az is kiderült, most hányadik rétegnél tartunk.

Az biztos, hogy a hangversenytermek eredeti színvilága egészen más összhatást fog eredményezni, mint azt megszokhattuk az utóbbi évtizedekben.

növendékeink kiemelkedő eredményeket érnek el nemzetközi versenyeken. Mivel azonban a tanári kart kizárólag magyar professzorok alkotják, és az oktatás is magyarul folyik – a külföldi vendéghallgatóknak természetesen angolul –, így mégiscsak hungarikumról van szó. Ez egyedi jellegzetesség, ahogyan a tokaji bor sem teremhet másutt, csak Tokaj-Hegyalján. Mindenképpen szükség lenne azon-

ban a hungarikum globalizálására. Ez alatt azt értem, hogy a Zeneakadémiának gyökereiben magyarnak kell maradnia, vagyis nem szabad elhagyni a kodályi elvek alapján felépülő zeneoktatási rendszerből kisarjadó akadémiai szellemet. Ebbe a szellemiségbe azonban be kell engedni olyan termékenyítő külföldi hatásokat, egyéniségeket, hallgatókat, akik ezt gazdagítani tudják. Ott van például a milánói Scala, a maga fantasztikus hagyományával. A Trubadúrt vagy a Bohéméletet a világon talán ott játsszák a leghitelesebben, de a Scala mégiscsak egy nemzetközi intézmény, a produkcióit nemzetközi szereplőgárdával adja elő, a repertoárja is nemzetközi! Sokszor idézik Szent István intelmeit Imre herceghez: »Mert amiként különb-különb tájakról és tartományokból jönnek a vendégek, úgy különb-különb nyelvet és szokást, különb-különb példát és fegyvert hoznak magukkal, s mindez az országot díszíti, az udvar fényét emeli. Mert az egy nyelvű és egy szokású ország gyenge és esendő. Ennélfogva megparancsolom neked, fiam, hogy a jövevényeket jóakarattal gyámolítsad és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak.«

A Zeneakadémia honlapja:

www.zeneakademia.hu